

РАБОТНИКЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

ЦѢНА:

мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

Въ странство: 7 лева.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВѢСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА
ДО РЕДАКТОРА *Н. ХР. ГАБРОВСКИ*.

ТЪРНОВО.

АБонираието става:

Търново, у редактора

и въ печатницата „Работникъ“

Къмъ дружинитѣ.

Поканватъ се дружинитѣ на *Българската Социалъ-демократическа партия*, които не сж съобщили на Общия съветъ своитѣ рѣшениа по въпроситѣ за испращане на делегатъ отъ партията на *международния социалистически конгресъ въ Цюрихъ*, да побързатъ да разяснятъ това най-късно до 5-и мартъ т. г.

Въ съобщението трѣбва точно да бъде указано дружинитѣ когото пратятъ за делегатъ и какви въпроси трѣбва той да представи на конгреса.

Общия съветъ.

Стария въпросъ.

Въ спомѣнатата статия „По погледъ на програмата ни“ (бр. 17), редакцията на в. „Прогрессъ“ пона отново въпроса, който го пона преди въ „Лжча“. Този въпросъ е за почвата на социалъ-демократизма въ България. Редакцията на „Прогрессъ“ нищо ново не каза, а каза същото, което каза в. „Лжча“, но съ други думи. Преди да „вникнемъ“ въ програмата на „Прогрессъ“, необходимо е да вникнемъ по-напредъ въ въпроса, което съставлява основата на което ясно характеризира нагласата на мислението у редакторитѣ този вѣстникъ. А всичко това нѣмаме въ уводната статия 17-и брой.

Редакцията на „Прогрессъ“ ни казва тамъ, че тя признава, че справедливостта ще въстѣржествувамо при социалъ-демократическиярой. А по-надолѣ ни увѣрява, че истинския демократизмъ води общественото къмъ социализма. Но нѣмако реда преди тѣзи увѣрениа, казва, че тя не виждала елементи на една социалистическа партия, това и не се занимавала постоянно съ социализма; съ други думи, това ще рече, че нѣмало почва социалъ-демократическитѣ идеи; нашето общество е некултурно, било достатъчно подготвено умствено, за да може да разбере социалистическитѣ идеи, безъ налагането на економическитѣ условия на живота. Мислѣйки така, то не вижда практическо значение отъ пропагандирането на социализма, редакцията на „Прогрессъ“ дохожда до заключението, че трѣбвало по-напредъ да се за-

якчатъ демократическитѣ идеи (подчеркнатото е на редакцията на „Прогрессъ“ и това трѣбва да се забѣлѣжи).

Разбира се, ний нищо нѣмаме противъ заякчаванieto на демократическитѣ идеи, и особено нищо не можемъ да имаме противъ подчеркнатитѣ демократически идеи, които влизатъ и въ нашата програма. Но веднага изникватъ нѣколко важни питання. Първо, защо за социалъ-демократизма у насъ нѣма почва, или защо да нѣма елементи за една социалистическа партия въ България, а има за демократизма или за една демократическа партия? Ако нашето общество стои умствено ниско, ако то не е подготвено да разбере социалъ-демократизма, отъ кждѣ се види, че то е подготвено да разбира демократизма и при това *хуманныя* демократизмъ? Ще ни се отговори, че трѣбва да се развиватъ тия идеи и пр. Но защо да се развиватъ и да се препоръчватъ демократическитѣ идеи, а не социалъ-демократическитѣ? Отъ кждѣ излиза, че нашето общество, или да говоримъ по-опредѣленно, нашитѣ работници, по-малко разбиратъ социализма отъ демократизма? Социалистическитѣ идеи, както ний ги разбираме, наистина сж по-високи; но както всѣка велика идея, която има основание въ дѣйствителността, винаги е лесна за разбиране отъ онай класа, на съзнателнитѣ стремление на която тя (идеята) е изражение. Работниците на всѣкѣ нѣматъ такова високо образование, каквото би имали тѣ, ако да имаха възможностъ да свършатъ гимназии или по-високи училища. Но тѣ много лесно усвояватъ социалъ-демократическитѣ идеи. Това едно. Друго. Демократическитѣ наредби, каквито сж въ Америка, Франция, Швейцария, могатъ да се сбжднатъ или когато дребната буржуазия е силна и взима властта въ рѣцѣтъ си, или пъкъ когато едрата буржуазия достигне до онова свое классово развитие, което я прави пълна господарка на себе си. Въ първия случай, сбждването на демократическитѣ идеи е възможно само тогава, когато дребната буржуазия вижда спазването на своето дребно економическо положение въ демократическитѣ наредби. Въ втория случай, — когато едрата буржуазия съзнае добръ своитѣ классови интереси. Но когато основанитѣ на демократизма, подъ зна-

мето на които може да се бори дребната буржуазия, катадневно се съсипватъ, напр., дребното занаятчиство, а едрата буржуазия, жадна за печалби, потъва въ грубия егоизмъ и, съсипвана катадневно отъ конкуренцията на собственитѣ и буржуазни наредби, не може да стане пълна господарка на своята съдба. — тогава демократизма се явява чиста утопия; тогава единички възможенъ практически и въ същото време революционенъ идеалъ се явява социалъ-демократизма. А тъкмо такова е положението у насъ. За социалъ-демократическитѣ идеи има много по-голяма и практическа почва, отколкото за демократическитѣ. Дребното занаятчиство у насъ се съсипва отъ день на день, а едрото се покровителствува съ всѣчки сили. Казватъ, че закона за покровителството на мѣстната индустрия не билъ прокаранъ. Обаче, това никакъ не ще рече, че е изоставено покровителството на индустрията. Закона не се прие по чисто случайни причини, но въ сжщностъ той се прилага. Съ едно конфиденциално до всѣчки държавни учреждения, предлага се отъ Министерството купуванието на червенъ воскъкъ отъ Симидовата фабрика. Нѣкои нови фабрики отворени въ Търново и Габрово се ползватъ съ правата, които предвижда невоотиранния случайнъ законъ. А цомъ това е така, то очевидно е, че дребното занаятчиство ще се съсипе още повече. Ще рече, основанията на демократизма се съсипватъ. Дали нашата буржуазия ще стане толкова силна, щото тя да вижда по-голяма полза за своитѣ интереси въ демократическитѣ идеи, е твърдѣ съмнително.

Каквото и да стане, обаче, но едно за насъ е необходимо. За всѣка класа има съответствени социално-политически стремления. И тия стремления се пораждатъ у класитѣ непосредствено подъ влиянието на економическитѣ условия. Колкото повече се развива дребното занаятчиство, толкова по-малка става почвата за демократизма и толкова по-голяма става почвата за социалъ-демократическитѣ идеи, толкова повече се утолѣмяватъ елементитѣ на социалистическата партия. Ний, разбира се, като казваме това, не казваме, както ни обвиняватъ редакторитѣ на „Прогрессъ“, че, „колкото по-злѣ, толкова по-добре“. Нийдѣ социалъ-

демократитѣ не се придържатъ о такива начала. Социалъ-демократитѣ само обясняватъ посоката на економическата еволюция, показватъ на слѣдствия отъ нея и т. н. Да приписватъ такива начала на социалъ-демократитѣ ще рече, да не си изяснимъ социалъ-демократическитѣ начала. Отъ всѣчко личи, че почтенната редакция на „Прогрессъ“ стои твърдѣ далече отъ доброто разбиране на социалъ-демократизма. Инакъ не ще да ни обвинява въ нѣща, които никога не сме ги казвали и не сме искали. Въ пролетаризиранието на обществото ний виждаме не само отрицателната страна, но и положителната. Цѣлата работа е тамъ и нищо повече. И инакъ не може да се гледа на явленията. Ний поне не можемъ инакъ да гледаме. Не искаме да се туряме въ положението на смѣнитѣ херои — да спреме естественния вървежъ на нѣщата, да искаме да повърнемъ колелото на историята назадъ. Ако въ България се извършва една економическа еволюция, която пролетаризира и ще пролетаризира народа, не сме ний криви, нито може да се окривява нѣкой. Трѣбва човѣкъ да има твърдѣ самобитни понятия за нѣщата, за да обявява естественитѣ слѣдствия отъ економическата еволюция за безправствени и да не вижда никакво историческо оправдание въ пролетаризиранието на народитѣ. Че нѣмалъ историческо оправдание послѣдния фактъ, редакцията на „Прогрессъ“ иска да го удостовѣри съ нѣкаква „аграрна социална-демократия“. Но какво нѣщо е аграрна социална-демократия, и за коя аграрна социална-демократия тя говори? Впрочемъ статията ни и така стана доста дълга. Нека оставимъ да подиримъ отговоръ на това питання, както на питанието, какво разбира почтенната редакция на „Прогрессъ“ подъ думитѣ „истински демократизмъ“ и *хуманный* демократизмъ въ идущитѣ броеве на „Работникъ“.

Д. Б.

РАБОТНИЦИ, ОРГАНИЗИРАЙТЕ СЕ!

другари работници!

За васъ никой не се кахъри. Никой не се загрижава да узнае въ какви дупки вне живѣете, имате ли всѣкога парче черенъ хлѣбъ, болни ли сж горитѣ ви жени, зънатъ ли отъ студъ

дръбнитъ ви дѣчица. Абе йокъ! Додѣто вий можите да работите за нѣколко гроша на чорбаджитѣ си, хубави сте до тогава. Ала щомъ се разболѣете, или щомъ господаритѣ ви нѣматъ нужда отъ васъ, то завчасъ ви истирватъ на пжтя, като пачавра. Защо сте нѣмъ тогава! Зеръ вий не можите вече да имъ патруивате богатство. И вийте, що стана съ вашия братъ Георги Вобевъ, комуто машината на Карагйозовата фабрика въ Габрово откъсна ржката. Я вижте какъ габровскитѣ фабриканти Беровъ и С¹⁰ патриха своя машинистъ, побѣлѣлия дѣдо Шульдесъ, макаръ да не му бѣше изтекълъ контракта. Ами софийския печатаръ, който биде осакатенъ неотдавна? Че пжкъ само тия ли сж? Вий много хубаво знаете, какви грозни работи ставатъ всеки денъ съ вази.

Че сте мрѣли отъ гладъ — ха! хубава работа! безкимъ съ туй губятъ пжщо чорбаджитѣ ви? Хичъ нищо не губятъ. Вий сте една стока, която много евтино се купува, защото е боллукъ. Испадятъ ли одного отъ работа, десетъ гладни чакатъ да заематъ мѣстото му.

Само когато вий динъ изъ мѣрката навънъ вземате да мрѣте предъ посолитѣ на богатинитѣ, само тогава мазнитѣ имъ стърца се смилватъ надъ вази. Припомнѣте си тоя сиромашъ, който падна на срѣдъ плодливекитѣ улици и умрѣ отъ гладъ и студъ. Споменѣте си тоя станимакалийски дърваръ, който по сжщата причина се помина. Не забравяйте татаръ-пазарджийскитѣ и старозагорекитѣ вдовици, които замръзватъ съ дѣцата си въ свонитѣ копторки. Сакълиъ нищо не забравяйте! Зере ако не днесъ, то утрѣ туй ще сполѣти вашиятѣ главни.

Поповетѣ казватъ, че вашиятѣ теглила и патила сж отъ Бога. Не дѣйте имъ вѣрва! Пали Богъ е „всѣблагъ“? Ами азъ ще ви попитамъ: ако Богъ не ви е прокълналъ да страдате, то защо вий денѣ и нощѣ се пжкавите надъ тежката работа и пакъ едвамъ си искавате хлѣба, пжкъ други се излѣжаватъ и гулянтъ?

Много проста работа. Тѣ сж ви втрзали и доятъ ли доятъ. Вашия потъ и вашата кръвь се обръщатъ на стоки, които не вий, не вий, а господаритѣ

ви продаватъ и печелятъ. Е сега, не можемъ ли да кажемъ, че тѣ се хранятъ и поятъ отъ потъта и кръвьта ви?

Азъ казахъ одеве, че динъ като вземете да мрѣте, богатитѣ ви хаджедисватъ. Работата не е съвѣсмъ тѣй. Тѣ не отъ милостъ ви помагатъ, ами отъ туй, че ги е страхъ да имъ не папакостите нѣщо динъ като ви причернѣе на очитѣ. Ама пжкъ и хубаво помагание, я! Какво ще кажете? Експлоаторитѣ ограбватъ всичко отъ вази, пжкъ сетпъ ви подхвърлятъ трохици и облизани кокали, като на кучета: на! плюскайте и да споменѣте! Срамно е, срамно е за работницитѣ, които некарватъ всички богатства, да кандисватъ съ трохици.

Други пжкъ умници, като пекатъ да ви запунатъ очитѣ, та да не видите, кой ви граби, не ви казватъ истинския лѣкъ противъ сиромашията, ами ви дръпкатъ: труди се, въздържай се, спестивай, помогни си самъ. Бе хей човѣчета, белкимъ сте слѣпи, та не видите, че сиромаша не чака да го наричате вий, той и безъ туй работи като волъ. Ала вий казвате: спестивай! Да спестива ли? Ами какво? Не виждате ли, че той едвамъ може да прекара днесъ за днесъ, утрѣ за утрѣ? Когато неспийката ти е излѣна, лесно е да учиниш бѣдника да пестя. Ами я питаи него, дали може да спести нѣщо.

„Самъ си помагай,“ — праздна прикаска! Когато силата и богатството сж въ ржцѣтѣ на капиталиститѣ, дурма ти си помагай сампжтъ. Питамъ васъ, братя работници, може ли пжкой отъ васъ да се замогне, ако си помага самъ, ако пестя, ако се въздържа? Не може, не може! вийте вие. И то си е право. Хичъ тя — пжмотията не отива при единъ чевѣкъ, та той самъ да се отърва отъ нея.

Пжмотията върлува между всички работнически народъ. И затова трѣбва всички работници задружно да я премахнатъ.

То хубаво, ами че какъ пжкъ работницитѣ могатъ да се отърватъ отъ сиромашията? Какъ? туй трѣбва да загрижи всекѣго отъ васъ, защото то закача вашата черга.

Вие знаете, че влѣкътъ никога не мисли доброто на овцата. Зеръ той не

може живѣ, ако не яде овци. Тѣй и вашиятѣ експлоатори не могатъ да ви мислятъ доброто. Трѣбва вий сами да се заловите на работа. Расправяйте на вашиятѣ другари, синове и братя, та и тѣ хубаво да разбератъ това.

Вий ще се освободите тогава, когато всичкитѣ богатства станатъ общи, на всички. Когато вий не ще се пжкавите, за да хранитѣ готовановцитѣ, а сами ще ядете свонитѣ крѣхки агнета и печени кокошки, сами ще пиете вината, които вий приготвите, ще се примѣните съ дрѣхитѣ, които вий сами сте тѣкали и шили.

Че кога ли пжкъ ще дойде туй време? Когато понекате. Сдружавайте се, защото съединението прави силата. А безъ сила никогъ не могатъ се надви враговетѣ.

Какъ да се сдружаваме? питате вие.

Всички работници отъ единъ занаятъ основаватъ по едно дружество въ всеки градъ или село. Работата на тия дружества е тая. Тѣ развиватъ братски сговоръ между работницитѣ: напр. парично или имъ нампратъ работа и т. н. Сетпъ тѣ се борятъ съ господаритѣ и ги накарватъ да слушатъ тѣхнитѣ искания: да намаливатъ работното време, да уголѣмяватъ работната заплата и т. н. Ако господаритѣ не се съгласяватъ на тѣхнитѣ искания, то всички работници напунатъ работницитѣ, додѣто не надвиятъ, съ други думи, работницитѣ правятъ гревни или стачки. Освѣпъ това, тия дружества си иматъ редовни събрания, дѣто се държатъ сказки и се приказва за дневната пжмотия и робство на народа и какъ тѣ могатъ да се премахнатъ. Дружествата си набавятъ книги, които да просвѣтляватъ неукитѣ работници. Защото, помпѣте, братя, че колкото еме поумни, толкова и еме по-силни.

Уставътъ на такива дружества може да бѣде горѣ-долу такъвъ:

Чл. 1. Цѣльта на дружеството е: а) да брани интереситѣ на работницитѣ противъ експлоатацията на господаритѣ и б) взаимно спомогание.

Чл. 2. За да достигне първата цѣль, дружеството прави гревни (стачки), т. е. напунца работницитѣ и така принуждава господаритѣ да уголѣмятъ заплатата, да намалятъ работното време,

или да направятъ други отстъпки на работницитѣ.

Чл. 3. За да достигне цѣль, дружеството си има една *спомогателна касса*, която помага на нуждающитѣ се членове, като пуца безсрочна парична помощъ пжкъ имъ дава пари безъ лихвъ. Чл. 4. За да може по-здрави кара борбата съ господаритѣ, се отдѣлна *касса за гревни*, която поддържа гревнитѣ, като имъ всека недѣля.

Чл. 6. За да се поддържа касси, трѣбва всеки членъ да недѣлно или мѣсечно една сумъ.

Чл. 7. Всеки честенъ работникъ, който чувствува нужда отъ работно сдружаване и работи за се поканиа да се запише въ ството.

Чл. 8. Длѣжностъ на всеки членъ а) да плаща редовно членскъ вносове;

б) да зашцицава съгласно съ общитѣ интереси на работницитѣ противъ господаритѣ;

в) да привлича колкото може членове въ дружеството.

Чл. 9. Въ време на гревна членъ има право да иска отъ касса помощъ и за тия работници гревнети, които тогава прѣвъ записватъ въ дружеството.

Чл. 10. За да постигне пжкъ дружеството, трѣбва да бѣде членъ отъ трима членове.

Чл. 11. Щомъ пжкой членъ осълидарността или извърши нечестностъ, исклучва се изъ дружеството.

Чл. 12. Дружественитѣ дѣла мдятъ отъ единъ Комитетъ, който състои отъ единъ секретаръ и кассиеръ.

Чл. 13. Комитетътъ се избира общо дружественно събрание отъ половината гласове на членове.

Чл. 14. Всеки три мѣсеца членъ тѣтъ дава смѣтка предъ членове за вѣрвежа на взаимно-спомогателна гревната касса.

Такива едни дружества ги имъ всекѣждѣ изъ Европа. Тамъ работницитѣ сж били, на и сега сж полезни на работницитѣ. Тѣ сж

Десетгодишнината отъ смъртѣта на Карла Маркса.

(Писмо отъ Женева.)

Християнитѣ струватъ поменъ за душитѣ на умрѣлитѣ. Ний сжщо чтимъ памѣтѣта на падналитѣ социалистически борци. Тѣхния животъ е живъ урокъ за нази. Тѣхната памѣтъ подига падналитѣ духомъ, ожиготворива уморенитѣ, вдъхва вѣра въ свѣтото дѣло на народното освобождение, распалва жарѣтъ за борба.

Преди десетъ години, на 14 (по нашески на 2) Мартъ 1883 год., въ Лондонъ безщумно умрѣ Карлъ Марксъ. Неговата памѣтъ е свята за насъ не само защото той бѣше социалистъ. За насъ той е пжщо много повече. Той е нашъ учителъ. Той „рицаръ на классовата борба“ е учителъ на все-свѣтския пролетариатъ.

Скромно той живѣ при-живѣ. Но слѣдъ смъртѣта му, неговия духъ е месията, който води угнетеното чевѣчество въ обѣтованната земя на свободата и щастieto. Неговитѣ идеи сж тия прометеевски лжчи, които въспламѣватъ гжрдитѣ на борияния се пролетариатъ. Неговото име е име на гиганта, което се е загнѣздило въ стърцата на милиони алчущи и жаждущи правды.

Цѣлия работнически свѣтъ празнува десетгодишнината отъ смъртѣта на великия си учителъ.

Въ Женева инициативата за това отпразнувание се взе отъ Българския Социалистически Клубъ (Club des socialistes bulgares). Повече отъ 150 души се събраха вечерѣта на 14 Мартъ въ една зала. Социалистически депутатъ Херитне ни донесе братски поздравъ на тукашната работническо-социали-

стическа партия (Parti ouvrier socialiste), която се извиняване, за дѣто не можеше да бѣде представена отъ по-многобройни членове, тѣй като кжсно бѣ получила поканата. Залата е окрасена съ портретитѣ на виновника на празника, на другаря му Фридриха Енгелса, на неутомимия социалистически агитаторъ Лассали и на мъченика Огюста Бланки. Музиката свири и алени препорецъ на работническата партия се вѣе.

Избира се едно интернационално бюро, което да исплнява програмата на вечеринката. Въ него сж представени отъ страна на французитѣ — Херитне, на руситѣ — Георги Плехановъ, на поляцитѣ — Балички, на българитѣ — Кр. Раковски.

Пжма да ви расправимъ за тия революционни пжени, които бѣха пжти, декламирани и изсвирени. На кжсо ще ви раскажа само рѣчитѣ, които бѣха произнесени и посрѣщани съ всеобщо ржкоплѣканне.

Прѣвъ говори другарѣтъ ни Херитне. Въ тия страни, каза той, дѣто не е развита политическата свобода, аргументитѣ на буржуазията въ пейната борба съ работницитѣ сж куршумѣтъ и бѣсилката. Но въ западно-европейскитѣ демократически държави буржуазията не може винаги да си служи съ тѣхъ. Тя трѣбване да измисли по-тънко и по-прикрито оржжие, съ което да държи подъ петата си пролетариата. Тя, която е въ състояние и отъ птиче млѣко да намѣри съ паритѣ си, плаща на свонитѣ учени сжкно и прескжкно, само и само да измудрятъ цѣрь противъ заразата на социализма. Подкупенитѣ пейни учени ставатъ свѣщенници на Капитала и заедно съ божитѣ служители се мъчатъ съвѣсмъ да притжпятъ съзнанието на ограбе-

ния работникъ. И както поповетѣ учатъ е тираниитѣ, че тѣхната сиромашия е отъ Божата тѣ трѣбва „да търпятъ и да се молятъ“, то идатъ слѣдъ смъртѣта си въ рай, — тѣй и азъ азний ученъ имъ казва: природата дава тои пжкъ вий се развѣждате много, — ето запло едни ни; обуздавайте страститѣ си, въздържайте динъ всичко, вземете за идеалъ магарешкото възѣпне, волекото търпѣние и трудолюбieto на муза. — тогава само ще облѣкните теглото си. Тѣта на тая буржуазна общественна наука да е вѣввопостави науката на пролетариата. Марксъ великъ ученъ и закрильникъ на работницитѣ имъ каза: вашата бѣдностъ не е вѣчна, тѣтъ излиза отъ туй, че капиталиститѣ смучатъ трудъ, обогатяватъ се на вашия гърбъ, и тѣтъ трупватъ принадлежна стойностъ, която е нещата ваша работа; по противоположностъ интереситѣ буржуазни и вашии пораждатъ между ни; въ тази борба ще излѣзатъ побѣдѣ тия, които сж по-силни; за да надвиете динявайте се, организирайте се, proletaires les pays, unissez vous! (работници отъ всички ни, съединявайте се!) Откритието историческо, което е повиканъ да играе пролетариатъ ето що прави Маркса духовенъ отецъ на работницитѣ. Работническата класа е тоя революционенъ продуктъ, излѣзаль изъ утробата на буржуазно общество, който, колкото повече ръсте, ципата, въ която пава, се растяга и не е частъ, когато ти ще се прѣсне. Пролетариатъ въплотено отрицание на капитализма, тои е гробаръ и носителъ на ново общество, социалното общество на свободата, щастieto и прав-

аботническо гнѣздо. Съ тѣхъ работни-
цѣ сѣ си подобрили горѣ-долу жи-
вота. Европейскитѣ работници рабо-
тѣ много по-малко отъ българскитѣ,
получаватъ петъ пѣти повече. И не
чудно. Зеръ тѣ толкова години вече
борятъ. Да вземаме примѣръ отъ
БХЪ.

Нека и българскитѣ работници се
единятъ, организиратъ, и всѣки ще
иди, че фабрикантитѣ и господаритѣ
е се боятъ отъ тѣхъ и ще имъ пра-
титъ отстъпки.

Добъръ, казвате вие. Чрезъ тия дру-
ества работницитѣ отъ едно мѣсто
е се борятъ съ господаритѣ си отъ
щото мѣсто. Да кажемъ, че тѣ на-
авитъ грева. Ами че не могатъ ли
сподаритѣ да си испишатъ работници
тѣ другитѣ градове и села? Тогава
кво ще стане съ нашитѣ гревисти?
ще си търсятъ прехраната? Знаемъ
ние, каква стока сѣ всички госпо-
ри! Тѣ ще кажатъ на гревиститѣ:
ги гледай я! взели да се бутуватъ,
хайте се отъ очитѣ ми, мръте отъ
адъ, не щѣме ний да хранимъ куче-
а, та тѣ да ни лаятъ! И тѣй, нашитѣ
евисти, които сѣ се борили за добро-
грева на братята си, ще останатъ безъ
отъ грѣбъ. Какво ще стане съ тѣхъ? Ал-
работничествъ знае. . . .

Много право казвате, брати. Макарь
ужествата да сѣ полезни, но тѣ сѣ
ни пѣли, додѣто се борятъ по отдѣлно,
аде прѣлички. За да станатъ силни, тѣ трѣб-
да се съединятъ въ общъ еснафски
ленъ възъ, който да обхваща всички блъ-
гърши ески дружества на работницитѣ отъ
дружествъ запаятъ. Тогава господаритѣ не
ѣ дѣла могатъ да си испишатъ работници
тѣ, въ другитѣ мѣста на България, тѣй
таръ въ всички работници сѣ сдружени и
държатъ единъ-други. Ама има и
е изѣто. До като работническитѣ искания
не сѣ бждатъ одобренъ отъ Народното
на членъ бране, до като тѣ не станатъ за-
сеца ни, до тогава работницитѣ не ще сѣ
членъ урни, че утрѣ тѣхнитѣ права не
пататъ сѣ закачени на вратата.

Ами кой ще накара Народното Стъ-
а ги пие да издаде закони за фабриктѣ
Тамъ работницитѣ? Ний сме кандисали
идкамъ слушаеме голе думи отъ устата на
сега шитѣ партии, които всички ужъ за
Тѣ народното благо,“ за „мили народъ“

боравитъ. Разбира се, че сегашнитѣ
партии нѣма да ни помогнатъ. Да! Тѣ
нѣма да ни помогнатъ, защото сѣ пар-
тии на експлоататоритѣ.

Какво прави Народното Събрание?
Какво прави правителството? Сипятъ
на дѣсно на лѣво парични помощи на
фабрикантитѣ, издаватъ закони за въ-
тѣхна полза и пр. А за работницитѣ?
— Нищо. И не е чудно. Веѣкога ще
си бжде тѣй, додѣто работницитѣ не
взематъ да испрацатъ въ Народното
Събрание свои хора.

Погледнете, кой закриля работници-
тѣ въ Европа. Самитѣ работници гла-
суютъ за истинскитѣ си приятели, за
социалнетитѣ, за сами себе си, защото
социалнетитѣ сѣ работници. Време е
да се свѣстятъ и нашитѣ работници.

За това нашитѣ работници трѣбва да
основаватъ дружества, да съединяватъ
тия дружества въ общи съюзи и да се
присъединяватъ къмъ Социалъ-демокра-
тическата партия. Само ти ще имъ
помогне, защото ти е тѣхната партия,
ти е партията на съзнателнитѣ, на
свѣститѣ работници, които се борятъ
за своето освобождение.

А пѣкъ на другитѣ тъмни партии,
които ги мамятъ, че ужъ за народно
добро ще боравитъ, — додѣто се до-
копатъ до кокала, — ний можемъ да
кажемъ: не щѣмъ ви ни медѣтъ, ни
жплото.

Отъ добрината
На тъмнината
Да ни опази Господъ богъ!
Б. А. К.

ЖЕНАТА И СОЦИАЛИЗМА

(Бebelъ).

Аналитически преводъ.

(Продължение).

III.—Положението на жената въ индус-
трията. Нейнитѣ умствени способ-
ности. Дарвинизма и сегашното поло-
жение на обществото.

Буржуазията, казва Бeбeлъ, е признала
личната независимост на жената и пра-
вото на трудъ. Вълѣствие на това, жени-
тѣ работятъ въ всичкитѣ почти клонове
на индустрията.

Буржуазията разбира, че това именно
изисква нейния интересъ, защото женския
трудъ е по-евтинъ отъ мъжския. И защо?
Защото на жената винаги гледатъ като на

едно низко и подчинено сѣщество на мъ-
жѣтъ. Причината на това сѣ нейнитѣ по-
лови особености. По нѣкога тѣ е принудена
да напусне работата си и това обстоятелство
обикновенно се експлоатира отъ капита-
листа, който намира случай да намали
нейната заплатата.

Освѣтъ това, жената е по-покорна по-
търпелива отъ мъжѣтъ и тѣ по-лесно се
остава да и експлоатиратъ.

Така, жената замѣсти мъжѣтъ, но и тѣ
пакъ е замѣстена отъ дѣтето. Такъвъ е
„правственния редъ“ въ съвременната
индустрия.

Злоупотреблението тѣй често се вър-
шатъ, щото почватъ да искатъ забрани-
ването на женския трудъ. По сръдъ
всички тия обстоятелства не трѣбва да се
забравя, машинизмътъ е игралъ важна
роля въ развитието на индустрията; не
трѣбва да се забравя, че благодарение на
развитието на машинизма, който като уни-
щожки най-тежкитѣ работи, въина жената
въ извѣстни клонове отъ индустрията.

Но, благодарение на своитѣ капитални,
само малцинството се ползува отъ плодо-
ветѣ на научнитѣ открития; и това е и
менно безсмисленно и възмутително: сѣ
установяване на машинитѣ, които
унищожаватъ рѣчния трудъ, хилди ра-
ботници се истиватъ и оставатъ безъ
работата на улицата.

Отъ всичко казано става явно, че трѣбва
да се измѣнятъ основитѣ на сегашната
обществена наредба, че трѣбва да се
търси такава една наредба, която да се
основава на едно по-справедливо раздѣле-
ние на оръдието на труда.

Въ новото общество, оръдието на тру-
дѣтъ ще бждатъ принадлежностъ на всички
безъ разлика на класа, полъ, веѣки ще
трѣбва да работи и подобренитѣ, техни-
ческитѣ и научнитѣ открития ще ползу-
ватъ всички. Тогава жената ще стане
равна съ мъжѣтъ, тѣй ще може да упраж-
нява, да развива своитѣ тѣлесни и ум-
ствени способности и да се ползува отъ
всичкитѣ си права.

Мнозина учени хора сѣ утвърждавали
и утвърждаватъ, че по умѣтъ си жената
стои по-долу отъ мъжѣтъ.

Бeбeлъ доказва, че това мнѣние е съв-
сѣмъ лъжливо. То се основава на пред-
разсѣдѣнитѣ. Даже има и пѣкои социали-
сти противъ освобождението на жената.
Тѣхното най-голѣмо доказателство е тѣй
нарѣченото „естественно назначение“ на
жената. Но както е нелогично да се каз-
ва, че винаги ще има парѣ, защото е
имало въ всичкитѣ времена на историята,
тѣй сѣщо е нелогично да се казва, че
жената трѣбва да бжде винаги само до-
макиня, майка, защото такава е била до
сегга.

Вѣше време, когато се върване, че
монархията е естествената наредба на
народитѣ, по ето че монархитѣ се измѣ-

пиватъ и ставатъ републики. Сѣщото нѣ-
що става и съ тѣй нарѣченото „естест-
венно назначение“ на жената.

Отъ половинъ веѣкъ насамъ, семейния
животъ претърпя цѣла революция. Жена-
та стана по-свободна, не толкова ограни-
чена въ домашнитѣ работи и лека-полека
тѣ съвсѣмъ ще се освободи.

Мнозини учени хора сѣ на мнѣние, че
жената не е способна за едно висше раз-
витие и доказватъ, че нейнитѣ мозѣкъ билъ
по-доленъ отъ мозѣка на мъжѣтъ.

Но това е едно дълбоко заблуждение,
което Вебeлъ оборва по единъ неоспоримъ
начинъ.

Преди всичко, ако сега жената се по-
казва не тѣй умна както мъжѣтъ, причи-
ната на това е нейното лошо възпитание.
Нейнитѣ умствени способности не сѣ би-
ли тѣй упражнявани, както на мъжѣтъ,
или по-добъръ, тѣ сѣ биле упражнявани и
рѣководени въ лошо направление (крайна
чувствителностъ).

Колкото до мозѣктѣ; той има нужда
отъ правилно и добро упражнение, а не
отъ тижина. При това, заблѣзано е, че
тижнината на мозѣктѣ у мнозина знаме-
нити хора е била приблизително равна съ
сръдната тижина на женскитѣ мозѣци.

(Смива).

На 15 този мѣсець се разгледва
въ Шуменскій Окрѣженъ Сждъ дѣлото
заведено по обвинението на нашия ре-
дакторъ въ нарушение на чл. чл. 5 и
7 отъ закона за печата.

Сждѣтъ слѣдъ изслушване обвини-
телната рѣчь на прокурора и рѣчьта
на подсѣдими, който самъ се защи-
щава, издаде оправдателна присѣда съ
който призна Никола Хр. Габровски
за невиненъ и го оправда отъ веѣка
отговорностъ по това дѣло.

Ний другъ пѣтъ въ особена статия
ще поговоримъ отъ кого трѣбва да си
дирятъ разносикитѣ невинноосѣденитѣ и
оправдани граждани.

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ.

ЕЛЕНА, Т-жа В. Симеонова. Платили сте 2-50 л.
абонаментъ за глрното полугодие.

ПЛОВДИВЪ, Д. П. О. Побързайте да тишете
стойността на книгитѣ. Защо бай Атанасъ не се
обажда? Чакаме абонаментитѣ.

ЖЕНЕВА, В. А. Е. Получихме матернала.
Продължението отъ тетрадката нѣма. Вѣнчо ще
помѣстятъ. Чакаме подробни свѣдения за смъртта
на Слави.

ПЛОВДИВЪ, П. Стояновъ. Получихте ли малки-
тъ книжки и писмото?

ШУМЕНЪ, Е. Д. Получихме 20 лева за про-
пагандата.

ВИДИНЪ, Хр. Получихме 18 л. Здравейте!
Н. Г.

За насъ Марксъ има и това значение, че като
тъ Боттави социализма на реална почва, като учение
итѣ, то е присѣщо на работническата класа, и, което
тѣй и изражение на нейнитѣ интереси и стремления,
дава той очисти бойното поле отъ раздоритѣ на раз-
зашо сѣ социалистически сѣкти. Той направи възможно
ужайте: динпението на всички работници и социалнисти
то възъ знамето на классовата борба. Но Марксъ не
о на мъ задоволи само съ тая „възможность“. Той се
сп. Трѣтара да я направи дѣйствителностъ. Той стана
да сѣ-важния основателъ на Международното Друже-
Марксъ на Работницитѣ, което вдъхваше страхъ и
инициативъ въ душитѣ на експлоататоритѣ. Интернацио-
на, лѣтъ даде възможность на международния социа-
лѣтъ да си примѣри силитѣ и показа, че работ-
нитѣ отъ цѣлия свѣтъ сѣ брати въ войната,
то тѣ водитъ съ своитѣ или чуждитѣ избраници
Капитала. Днесъ вече формално не сѣществуватъ
на дружество, но фактически то не е умрѣло, а
гъ повече и повече расте. Бждѣщето е негово. И
мирния пролетариатъ веѣкога сѣ глѣбоко ува-
ние ще си спомни името на своя учителъ и
ователъ на Интернационала.

Да живѣе международния социализмъ!

Приятелътъ ни Раковски захвана рѣчьта си
хубавитѣ думи на Хайле: „Нѣмскитѣ комму-
сти сѣ силни логици, излѣзли отъ школата на
геля. Тѣ сѣ най-достойнитѣ мъже на Германия.
хнитѣ ученици и тѣ исповѣдватъ единъ идеалъ,
който сѣ преданъ безгранично. Тѣ знаятъ за-
що се родили и живѣятъ и тѣмъ принадлежи бж-
цето!“ Единъ отъ тия коммунисти, къмъ които
отвасяха думитѣ на поета, е и Марксъ. Той е
й-великия отъ тѣхъ, той е коммунистическия

гений. Ето на кжсо биографията му.

Роди се той на 5 Май 1818 г. въ Триръ.
Баща му бѣше еврейцъ, който презъ 1824 год.
стана протестантинъ. Като свърши Трирската гим-
назия, Марксъ постъпи по правото въ Бопъ (1835 г.),
премѣсти се въ Берлинъ, а по-сетитѣ се прехвърли
по философията и свърши съ титлата докторъ на
философията, като представи теза върху философи-
ята на Епикура. Презъ 1842 г. се основа отъ
нео-хегелианцитѣ „Рейнски вѣстникъ“ (Rheinische
Zeitung), на който Марксъ стана сътрудникъ, а
по-сетитѣ (Октомври) и редакторъ. На 1 Януарий
1843 г. Пруското правителство запрети издаването
на радикалния вѣстникъ. Въ Крейцнахъ Марксъ
се ожени за Женни фонъ Вестфаленъ, своята при-
ятелка отъ дѣтинство. Съ нея той замина за въ
Парижъ, дѣто заедно съ Руге почна издаването
на „Французско-нѣмскитѣ мемоари“ (Deutsch-fran-
zösische Jahrbücher), отъ които излѣзе само единъ
брой, едно защото бѣ мъчно да се распространяватъ
тайно изъ Германия, а друго — защото двамата
редактори се раздѣлиха по възгледовѣ си. До като
Руге си оставаше хегелианецъ Марксъ се запозна
съ политическата економия, съ французскитѣ со-
циалнисти и история. Той стана социалистъ. Презъ
Септември 1844 г. го посѣти Енгелсъ и отъ то-
гава тѣ работѣха наедно чакъ до смъртта на
Маркса. Двамата тѣ издадоха единъ памфлетъ про-
тивъ Бруно Бауера и С-іе подъ заглавие: „Светото
семејство или критика на критическата критика“
(Die heilige Familie и пр.) (1845 г.). Тѣй като
Марксъ пишеше въ нѣмския вѣстникъ „Vorwaerts“,
издавающъ се въ Парижъ, остри статии противъ
нѣмския деспотизмъ, то пруското правителство на-

кара французското да го изгони. Тогава той замина
заедно съ Енгелса въ Брюкселъ, дѣто издаде „Ни-
цета на философията, отговоръ на Философията
на ницетата отъ г. Прудона“ (1847 г.) и „Рѣчь
за свободната търговия“ (1848 г.). Презъ Януарий
1848 г. той и Енгелсъ съставиха славния „Мани-
фестъ на Коммунистическата партия“, който сега
е евангелие на работницитѣ. Оплашеното отъ фе-
вруарската революция белгийско правителство изго-
ни Маркса изъ Белгия. Той замина за Лондонъ,
отъ дѣто биде повиканъ въ Парижъ отъ привре-
менното правителство. Презъ Априлий той отиде
въ Келнъ и захвана да редактира „Ново-рейнскій
вѣстникъ“ (Neue Rheinische Zeitung) до 19 Юний
1849 г. На 7 Февруарий той биде сѣденъ за пре-
стѣпление по печата, а на 8 — за възвание къмъ
въорѣжено съпротивление противъ правителството.
И двата пѣти биде оправданъ. Като запреха вѣст-
ника му, Марксъ се върна въ Парижъ, отъ дѣто
го изгониха слѣдъ демонстрацията на 13 Юний.
Той замина за Лондонъ, дѣто окончателно се уста-
нови. Тамъ той издава Neue Rheinische Zeitung,
Хамбургъ, 1850 г. Презъ 1852 г. излѣзе въ Ню-
Йоркъ неговия „18 Брюмеръ на Луи Бонапарта“. По
поводъ на голѣмния процесъ на коммуниститѣ
въ Келнъ Марксъ написа „Разисненія върху келн-
ския процесъ на коммуниститѣ“, Бостонъ, 1853
г. Отъ 1852 — 1862 г. той биде дописникъ отъ
Лондонъ, а до нѣйдѣ и отъ цѣла Европа, на New
York Tribune. По поводъ на италианската война
(1859 г.) той встъпи въ жива полемика съ Карла
Фохта и на другата година издаде противъ Фохта
брошурата „Herr Vogt“ (Лондонъ).

(Смива).

